

LA MEDICACIÓ QUE PREVÉ EL CONTAGI DEL VIH

Saps què és la PrEP? Si la resposta és “No”, no seria cap sorpresa. La major part de la població a Catalunya i a l'estat espanyol tampoc sap què és ni per a què serveix. **PrEP és l'acrònim anglès de la Profilaxi Pre Exposició.** És una medicació que prevé el contagi del VIH en persones seronegatives.

Per ABEL LACRUZ

El nom comercial d'aquest medicament es diu Truvada® i el fabrica el laboratori Gilead, que té la seva versió genèrica fabricada pels laboratoris indis Cipla, Aurobindo i Lupin. Consisteix en la presa per part d'una persona no infectada pel VIH d'un fàrmac antiretroviral que combina dos medicaments: Emtriva (emtricitabina o també anomenada FTC) i Viread (tenofovir, també anomenat disoproxil fumarat o TDF). A països com els Estats Units, Canadà, Regne Unit o França ja fa anys que les persones que estan en especial risc de contagi del VIH, com ara el col·lectiu LGTBI+, hi tenen accés. Però a l'Estat espanyol no només no s'hi pot accedir encara sinó que la informació sobre la PrEP destinada a la població general és mínima. En aquest article intentem lluitar contra aquesta intolerable desinformació parlant no només de la PrEP sinó també de la PEP i, per a fer-ho, hem comptat amb la col·laboració de Barcelona Checkpoint, Comitè 1r de Desembre, Gais Positius i Stop Sida.

LA PREP PREVÉ LA INFECCIÓ PER VIH EN PERSONES SERONEGATIVES La PrEP és una medicació antiretroviral que actua implicant la multiplicació del virus del VIH, interrompent la síntesi de la cadena d'ADN. De la mateixa manera que impedeix la proliferació del virus en persones seropositives, prevé la infecció per VIH en persones seronegatives. Aquesta capacitat profilàctica dels antiretrovirals es va descobrir a la segona meitat dels 90. L'estudi iPrEx va demostrar que tenia una eficàcia superior al 99% en les persones que en fan ús de manera consistent. Diversos estudis posteriors europeus com l'Ipergai francès o el Proud britànic han confirmat aquesta elevada eficàcia. Al 2012 l'Agència Nord-americana

HEIDI DE MARCO/KHN

del Medicament (FDA) va autoritzar el seu ús profilàctic, i al 2016 ho va fer l'Agència Europea del Medicament (EMA). Des de 2014 fins avui dia l'ús de la PrEP s'ha anat popularitzant a països com els EE.UU., Canadà, Austràlia, Regne Unit o França.

“Perquè l'ús de la PrEP sigui segur cal un seguiment mèdic, inclús abans de començar a prendre-la.”

Sebastian Meyer, Stop Sida

En aquests països, la implementació de la PrEP s'ha realitzat amb una sèrie de mesures paral·leles de control i assessorament. Abans de començar a prendre PrEP és necessari que la persona es faci anàlisis per assegurar-se que és seronegativa. Després, cal que hi hagi uns controls mèdics periòdics. Sebastian Meyer, de Stop Sida, recorda que «Perquè l'ús de la

PrEP sigui segur cal un seguiment mèdic, inclús abans de començar a prendre-la, en particular per la necessitat de realitzar diverses proves prèvies».

Tot i que Espanya presenta les pitjors dades quant a nous contagis de VIH a l'Europa occidental i que al document *Profilaxis pre-exposició en Espanya*, publicat pel Ministerio de Sanidad, Servicios sociales e Igualdad s'informa que l'eficàcia de la PrEP és d'un 86%, la realitat és que la PrEP encara no és una realitat a l'estat espanyol. Sobre aquest fet, Alberto Capitán, president del Comitè 1r de Desembre, considera que «La PrEP representa una oportunitat de comptar amb una eina preventiva més que hauria d'estar integrada en el marc de la prevenció combinada». Ferran Pujol, director del Barcelona Checkpoint, afirma que «Retardar-ne la seva implementació en un país que té una taxa de noves infeccions per VIH superior a la mitjana europea és del tot immoral». Pujol recorda que «Cada dia que passa, a Catalunya es diagnos-

tiquen dues noves infeccions, més de 10 a tot l'Estat espanyol, la majoria en casos d'homes que tenen sexe amb altres homes (HSH). Moltes d'elles podrien ser evitades de manera immediata. Si el VIH a Espanya afectés tota la societat de manera tan desproporcionada com ho fa entre els gais, segur que la resposta política seria una altra.

“Si a Espanya el VIH afectés tota la societat de manera tan desproporcionada com ho fa entre els gais, segur que la resposta política seria una altra.”

Ferran Pujol, *Barcelona Checkpoint*

La història jutjarà». I afegeix que «Tothom es belluga, menys l'Estat espanyol, que només hi posa traves; i per ser honestos tampoc la Generalitat de Catalunya està per la tasca. Fins i tot vàrem haver de passar per moments esperpèntics en què des del Departament de Salut es posava en qüestió l'eficàcia de la PrEP quan ja era una evidèn-

cia científica. Buscaven tot allò que pogués interferir en la posada en marxa de la Truvada a Catalunya. La millor excusa era “fins que el Ministerio no l'aprovi això no són competències nostres”».

Sobre aquesta manca de voluntat política, Ferran Pujol assegura que «És cert que Catalunya no pot implementar l'ús de la PrEP si el Ministerio de Sanidad no l'aprova, però es poden posar en marxa estudis a Catalunya similars a l'holandès o al belga, o a tants d'altres, que ens permetin ja començar a donar Truvada, encara que no estigui aprovada, a determinades persones amb una incidència de risc molt elevada. Però això al Departament li queda gran i argumenta estudis de cost i efectivitat que semblen més una excusa per a no fer res que una altra cosa. I per si no n'hi hagués prou, s'agafen a hipòtesis com per exemple que pujarien unes altres MTS perquè es deixaria de fer servir el condó. Això és assumir coses a priori que no estan demostrades. O fins i tot volen projectar la idea que, si ja hi ha condons, ja hi ha condons. Això deu voler dir “qui no els faci servir, que s'infecti”, no? I sap molt greu perquè no és el que s'espera d'un Departament de Salut com el nostre». En la mateixa línia, Alberto

Capitán considera que «Malauradament ni la prevenció, ni molt menys la promoció de la salut, han estat mai una prioritat en les agendes polítiques, mai hem comptat amb recursos per abordar l'educació afectivo-sexual i la diversitat d'una forma responsable».

El preu seria un factor clau en la manca de voluntat política quant a la implementació de la PrEP a l'Estat espanyol. Sobre aquest factor, Joaquim Roqueta, president de Gais Positius, explica que «Un dels principals problemes que té el medicament Truvada®, el medicament de Gilead que s'utilitza tant com a tractament antiretroviral com a profilaxi pre-exposició (PrEP), és el seu elevat cost. Al juliol de 2017 va expirar la patent de Truvada® i ja hi ha diverses companyies farmacèutiques de genèrics disposades a entrar al mercat amb una versió genèrica. Però hi continua havent una forta lluita legal per allargar les patents, amb la connivència d'alguns països. Esperem que la competència entre diverses cases farmacèutiques aconseguirà una reducció en el preu de Truvada®. A l'Índia ja hi ha diferents laboratoris que el fabriquen a un preu més baix». Però per qüestions legals de patents, la comercialització

de genèrics a Europa no és legal. De moment, les úniques persones que poden prendre PrEP de manera legal al nostre país són les 500 que formen part dels tres estudis per als quals el Barcelona Checkpoint sí ha estat autoritzat a administrar la medicació. La resta de la població, de moment, només té l'opció d'esperar.

“És una gran estratègia preventiva tot i que les autoritats sanitàries espanyoles segueixen retardant incomprensiblement la seva aprovació.”

Quim Roqueta, *Gais Positius*

Barcelona Checkpoint no és l'única organització de lluita contra la sida que reivindica l'aprovació de l'ús de la PrEP. Joaquim Roqueta afirma que «És una gran estratègia preventiva, tot i que les autoritats sanitàries espanyoles segueixen retardant incomprensiblement la seva l'aprovació. Aquesta eina preventiva ens ajudaria a reduir la incidència del VIH al col·lectiu d'homes gais, bisexuals i d'homes que tenen sexe amb altres homes». També Sebastian Meyer, de Stop Sida, afirma que «Algunes ONG estem sol·licitant que la PrEP estigui disponible i sigui accessible a tota Europa com a una estratègia més dins d'un ventall: tractament com a prevenció, prova del VIH, mètodes barrera, profilaxi post exposició (PEP). De manera que les persones puguin triar aquella estratègia que millor s'adapti a les seves necessitats».

L'OMS RECOMANA L'ÚS DE PREP Tan aconsellable sembla l'ús de la PrEP que en un comunicat de 2015, l'Organització Mundial de la

Salut (OMS) recomana que «Les persones que es trobin en un risc “substancial” de contagiar-se de VIH rebin tractament antiretroviral preventiu, l'anomenada profilaxi pre-exposició (PrEP), que des de 2014 es recomanava per als homes que mantenen relacions sexuals amb altres homes». El mateix organisme defensa que la PrEP podria prevenir milions de nous contagis i «Hauria de ser vista com a una opció preventiva addicional en base a un paquet integral de serveis, incloses les proves del VIH, l'assessorament, el suport i l'accés a preservatius i xeringues segures».

“La PEP també és una estratègia de prevenció del VIH que es pren després d'haver estat potencialment en contacte amb el virus.”

Informe *ONU SIDA Data*

A la profilaxi mitjançant preservatius o PrEP i l'accés a les proves de VIH, l'Organització Mundial de la Salut també recomana l'ús de la PEP (l'acrònim anglès de Post-exposure prophylaxis). La profilaxi post-exposició o PEP consisteix en la presa d'una medicació, durant les 72 hores d'haver estat potencialment en contacte amb el virus, per tal de prevenir la infecció. A aquesta presa inicial li segueix una administració continuada de medicació durant 28 dies més juntament amb assessorament, tests i un seguiment mèdic. Aquesta profilaxi a posteriori sí està disponible a Catalunya i a l'Estat espanyol i es dispensa als serveis d'urgències dels hospitals públics. Cal recordar, però, que amb la modificació de l'accés universal a la sanitat a Espanya –aprovat pel govern del PP mitjançant el Real

Decreto 16/2012– en principi només les persones que tenen targeta sanitària poden accedir-hi. En cas de no tenir-la, poden informar-se a centres d'atenció com ara el Barcelona Checkpoint, Gais Positius o Stop Sida (veure adreces d'interès).

Segons l'informe UN AIDS Data 2017, al món es produeixen diàriament 5.000 noves infeccions de VIH. Dues a Catalunya i 10 a l'Estat espanyol. La prevenció davant el VIH hauria de ser una prioritat per a qualsevol govern preocupat pel benestar de la població a qui representa, però no ho és. Poder combinar o escollir l'opció preventiva que millor s'adapta a cada persona és un dret que, de moment, no podem exercir en el nostre país. Tot i viure a l'Estat amb major nombre de contagis de l'Europa occidental, queda clar que la informació sobre prevenció en matèria de malalties de transmissió sexual, i en concret de VIH, no està a l'agenda política dels nostres representants. A escoles, instituts i universitats no hi ha programes seriosos i ben desenvolupats d'informació als estudiants. Tot queda en mans de la bona voluntat dels i les mestres que en vulguin parlar a classe. Als mitjans de comunicació generalistes se'n parla poc o gens. En un moment en què comptem amb més informació, tests i mètodes profilàctics que mai, la ignorància i la intolerable deixadesa dels nostres polítics dificulten que revertim una epidèmia que des dels seus inicis ha matat uns 43 milions de persones, segons ONUSIDA. Tenim dret a la informació i a la prevenció. Exigim-lo com a part dels programes dels partits als quals votem.

Laboratori de BCN PrEP-Point

Segueix el QR per accedir a la informació de United Nations AIDS Data 2017

PREGUNTES FREQUENTS SOBRE LA PrEP

QUÈ ÉS LA PrEP?

Acrònim en anglès de Profilaxi Pre Exposició. És una medicació que prevé el contagi del VIH en persones seronegatives.

En què consisteix aquesta medicació?

És una combinació de dos fàrmacs: Emtriva (emtricitabina o també anomenada FTC) i Viread (tenofovir també anomenat disoproxil fumarat o TDF). Tots dos combinats es presenten en una sola pastilla comercialitzada actualment sota la marca Truvada®.

Com es pren?

És una pastilla i es pot prendre diàriament (quan hi ha una alta freqüència de relacions sexuals amb diferents parelles). També pot administrar-se de manera puntual per afrontar relacions sexuals esporàdiques: quatre pastilles en tres dies, dos entre les dues i les 24 hores abans de la relació sexual, una 24 hores després, i una 48 hores després de la primera presa.

Prevé altres malalties de transmissió sexual (MTS)?

No, per a la prevenció d'altres malalties de transmissió sexual com ara sífilis, hepatitis o gonorrea, el preservatiu continua sent la millor eina.

Prendre la PrEP pot ocasionar efectes secundaris?

Segons les fonts consultades, no té efectes secundaris per a les persones amb una salut correcta. En cas de persones amb afeccions renals o hepàtiques prèvies caldria valorar-ne l'ús amb el seu professional mèdic.

La PrEP està disponible a l'Estat espanyol?

No. El Ministerio de Sanidad, i per tant tampoc el Departament de Salut, no l'han autoritzat encara. Però es pot aconseguir? A l'Estat espanyol no es pot prendre la PrEP si no és a través de la participació en un dels assaigs clínics que s'estiguin fent. Altres opcions són aconseguint la medicació en altres països o per vies alternatives. Al web www.iwantprepnw.co.uk hi ha més informació sobre vies alternatives.

I QUÈ ÉS LA PEP?

La PEP consisteix en la presa d'una medicació, durant les 72 hores d'haver estat potencialment en contacte amb el virus del VIH, per tal de prevenir-ne la infecció.

A aquesta presa inicial li segueix una administració continuada de medicació durant 28 dies més juntament amb assessorament, tests i un seguiment mèdic.

La PEP està disponible a Catalunya i a l'Estat espanyol i es dispensa als serveis d'urgències dels hospitals públics.

De moment, només hi poden accedir les persones que tenen targeta sanitària.

Qui no tingui targeta sanitària pot adreçar-se a Barcelona Checkpoint, Stop Sida o Gais Positius per demanar-ne informació.

ADRECES D'INTERÈS

Barcelona Checkpoint

C/ Comte Borrell 164-166,
08015 Barcelona
T: 933 182 056
E: info@hispanosida.com
W: www.bcncheckpoint.com

Gais Positius

C/ Violant d'Hongria Reina d'Aragó,
156 baixos, 08014 Barcelona
T: 932 980 642
E: gaispositius@gaispositius.org
W: gaispositius.org

Stop Sida

C/ Consell de Cent, 246, 1r-2na
08011 Barcelona
T: 93 452 24 35
E: stopsida@stopsida.org
W: stopsida.org

Personas Refugiadas LGTBI en Barcelona

Una nueva vida es posible
y tú puedes ayudarles
#allmyloving

Pride!
BCN